

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА НАРКОМАНІЇ СЕРЕД МОЛОДІ

Значні зміни в соціально-економічному, культурному, політичному житті країни помітно зумовили зниження рівня життя та ряд антисоціальних проявів, що призводять до збільшення кількості молоді, які палять, вживають алкогольні напої та наркотичні речовини.

Про проблему наркоманії нині говорять у всьому світі. З нею пов'язують – падіння звичаїв, зростання злочинності, збільшення транспортних та інших негативних подій.

Важливість попередження молодіжної наркоманії, пропагування здорового способу життя наголошуються в Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, Концепції превентивного виховання особистості в умовах розвитку освіти України, Концепції громадянського виховання особистості в умовах української державності.

У нашій країні боротьба з проблемою наркоманії тривалий час велася без широкого розголосу. У популярній літературі дану проблему майже не висвітлювали, про неї говорили побіжно, стверджуючи, що соціальних причин для наркоманії у нас немає. Однак проблема наркоманії у країні була, та значно поширювалася з кожним роком.

Сучасна соціальна ситуація в країні змінюється безперервно, створюючи нестабільну систему, на фоні якої здійснюється формування молодіжної субкультури. Будучи із найменш адаптованих і соціально незахищених груп, молодь несе на собі відбиток загальної соціальної нестабільності, невпевненості і тривожності. В результаті цього на перший план соціально-педагогічних і психолого-педагогічних проблем висуваються проблеми наркоманії в молодіжному середовищі.

Тому на сьогодні особливе занепокоєння викликає поширення проблеми наркоманії саме в молодіжному середовищі, проникнення наркотичних речовин у заклади освіти.

Однією з головних причин значного поширення наркоманії є дефіцит знань у людей про вплив наркотиків на організм людини. У багатьох, особливо у молоді, неправильне уявлення про наркотики, вважаючи наркоманію розвагою, що відносить у світ приємних відчуттів.

Спочатку уточнимо сутність основних понять дослідження.

Великий тлумачний словник подає таке визначення поняття: «наркоманія» – це хворобливий потяг до вживання наркотиків. Хворобливий

психічний стан, зумовлений хронічною інтоксикацією внаслідок зловживання наркотичними засобами

Відповідно до короткого енциклопедичного словника з соціальної роботи термін «наркоманія» (з грецької – божевілля, пристрасть) – соціально небезпечне психічне захворювання; токсикоманія, викликана зловживанням наркотичними засобами з метою викликати ейфорію; порушення свідомості, сп'яніння, стан блаженства, підвищеного радісного настрою тощо.

У Законі України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» (2015 рік) зазначено, що наркотичні засоби – це речовини природні чи синтетичні, препарати, рослини, включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а психотропні речовини – речовини природні чи синтетичні, препарати, природні матеріали, включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Проаналізувавши визначення поняття «наркоманія» різних джерел, хочемо дати власне визначення, а саме, «наркоманія» – це психічне та фізичне захворювання, яке викликане залежністю від наркотичних речовин.

Для боротьби з наркоманією в багатьох країнах застосовують різні методи і підходи. Однак загальне, що вони пропонують, – це санітарна освіта, переконання людей у небезпеці вживання наркотиків, обмеження їх доступності.

У нашій країні практично немає розбіжностей із загальноприйнятими заходами боротьби з наркоманією, що застосовуються в більшості країн світу, тому необхідно використати зарубіжний досвід, перевірений часом. Боротьба ця будується на основі здорових моральних принципів, властивих духу нашого народу і релігії [2].

Короткий енциклопедичний словник подає таке трактування поняття, як «профілактика» (з грецької – запобіжний) – система заходів, спрямованих на запобігання виникненню й поширенню хвороб, на охорону здоров'я.

Відповідно до великого тлумачного словника термін «профілактика» – це заходи, що запобігають виникненню й поширенню хвороб, сприяють охороні здоров'я населення.

Профілактика – це складна система комплексних, державних і суспільних, соціально-економічних і правових, медико-санітарних, психолого-педагогічних і психологічних заходів.

За визначенням ВООЗ – профілактика – це дії, спрямовані на зменшення можливості виникнення захворювання або порушення. Також ВООЗ зазначає, що у більш широкому значенні – це різнобічна діяльність, що перешкоджає поширенню нелегальних наркотиків у країну.

На наш погляд, найбільш вдалим є визначення поняття профілактики, яке подає короткий енциклопедичний словник з соціальної роботи, оскільки в ньому ґрунтовно висвітлено саме визначення поняття «профілактика», подано інформацію про види та стратегії профілактики, охарактеризовано підходи та моделі профілактичної роботи наркоманії.

Важливість профілактичної роботи саме з проблеми наркоманії свідчить прийняття 2003 р. Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 р., яка визначає сутність та сучасні напрями державної політики щодо наркотиків, що формується на засадах інтегрованого і збалансованого підходу до зменшення обсягу пропонування наркотиків, що знаходяться в незаконному обігу, та зниження попиту на них, подолання наркоманії як небезпечного соціального явища [3].

Аналіз джерел показує, що вчені виділяють напрями соціально-педагогічної роботи з профілактики наркоманії: консультування (до даного напрямку належить первинна профілактика наркоманії, яка реалізується без участі правоохоронних органів); втручання (належить вторинна і третинна профілактика наркоманії, яка реалізується за участю саме правоохоронних органів, установ, які здійснюють лікування і реабілітацію осіб з наркотичною залежністю).

Оцінку ефективності системи педагогічної профілактики необхідно пов'язати з особистісною поведінкою, показником інтересу до здорового способу життя, а також показником рівня профілактичних знань.

Метою профілактичного процесу має бути не лише засвоєння молоддю морально-правових норм, а й уміння користуватися ними.

У досліджуваній літературі охарактеризовано зміст соціально-педагогічної профілактики наркоманії, який включає:

- формування моделей поведінки на життя без наркотичних речовин;
- поширення друкованої профілактичної інформації;
- пропагування здорового способу життя;
- ініціювання змістовної діяльності профілактичної роботи;
- організація заходів щодо виконання програм нормальної поведінки;
- поширення міжнародного передового досвіду з даної проблеми;
- превентивна робота з профілактики шкідливих звичок серед молоді

[1].

Профілактична робота максимально можлива за умові комплексного впливу на формування якостей молоді до шкідливих звичок.

Тому профілактика наркоманії справедливо відноситься до найбільш пріоритетних соціальних проблем і на її вирішення мають бути спрямовані скоординовані зусилля державних органів, медичних установ, силових структур, громадських організацій тощо.

Отже, профілактика наркоманії серед молоді є нагальним та важливим питанням у роботі соціальних педагогів та соціальних працівників, оскільки заходи профілактичного характеру повинні вберегти молодь від спроби вживання наркотичних речовин, та дозволять запобігти поширенню цього негативного явища в країні.

Література:

1. 120 запитань про алкоголь та наркотики : Пер. с гол. К. : Оптима, 2005. 96 с.
2. Оржеховська В. М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх / Навчально-методичний посібник. – Київ, 1996. 352 с.
3. Стратегія державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року. 28 серпня 2013 р.